

RESEARCH IN PRAGMATICS AND FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Marija Kusevska

Goce Delchev University, Shtip, Republic of Macedonia marija.kusevska@ugd.edu.mk

Biljana Ivanovska

Goce Delchev University, Shtip, Republic of Macedonia, biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

Nina Daskalovska

Goce Delchev University, Shtip, Republic of Macedonia, nina.daskalovska@ugd.edu.mk

Abstract: In spite of all the help that teachers get from book publishers and teacher-training providers, there is still a role that teachers themselves have to fill. It is essentially important that they ask themselves questions of the type: What do my students know? What language problems do they face? Why don't my B1, or even B2 students rarely use *could/ may/ might* when I am sure that they know these verbs? Why in normal conversation they have problems responding to very basic conversational routines like *It was nice talking to you?* Why can't they properly ask if a sit in a full restaurant is taken or for someone's telephone? It has become increasingly important for teachers to refer to research or become researchers themselves and develop an evidence-based approach to answer these questions. The intention of this paper is to promote evidence-based teaching of foreign languages and to provide an example of how academic research can provide ample evidence of language learner needs and difficulties as well as shed light on how to resolve them. Our goals, therefore, are the following: 1. to stress the need of expanding academic research to all aspects of language learning and teaching in our country; 2. to point to practicality of academic research; 3. to give an example of how research can be incorporated in foreign language teaching; and 4. to motivate teachers to read research articles and even become researchers themselves. In another paper we focus in more detail on how interlanguage pragmatics research can play a part in syllabus design. Here we focus on how we can develop lessons and methodology for teaching pragmatics around such syllabus. We first demonstrate how instruction can benefit from interlanguage pragmatics research by using the results obtained through the project "The role of explicit instruction in developing pragmatic competence in learning English and German as foreign languages" carried out at Goce Delcev University, Shtip, Republic of Macedonia, for developing pragmatics-focused curriculum. After selecting the target forms for instruction, we present the e-learning modules designed to address the identified deficiencies. Finally, we present the future activities of the project. We hope that the project presented here will encourage teachers to adopt the pragmatic, evidence-based approach in their own teaching, which in turn will bring about the development of learners' overall communicative competence in the target language and culture.

Keywords: academic research, complaints, e-modules, pragmatics, syllabus design

ПРАГМАТИЧКИ ИСТРАЖУВАЊА И НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Марија Кусевска

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Република Македонија, marija.kusevska@ugd.edu.mk

Билјана Ивановска

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Република Македонија, biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

Нина Даскаловска

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Република Македонија, nina.daskalovska@ugd.edu.mk

Резиме: И покрај тоа што наставниците добиваат огромна помош од издавачите и од провајдерите на обуки за наставници, сепак има работи кои тие самите треба да ги направат. Во суштина, многу е важно тие самите да си поставуваат прашања од типот: Што знаат моите студенти? Со кои јазични проблеми се соочуваат? Зошто моите студенти на B1, па дури и на B2 ниво, ретко ги користат модалните глаголи *could/ may/ might* за кои сум сигурна дека ги знаат? Зошто во обичен разговор имаат проблем соодветно да одговорат на рутинските конверзациски изрази од типот *It was nice talking to you?* Зошто имаат проблем да прашаат дали единственото празно место во преполниот ресторан е слободно или да го побараат телефонот на лицето со кое штотуку се запознале? Денес станува речиси неопходно при барањето на одговорите на овие прашања професорите да се потпираат на резултатите на научните истражувања наместо да се потпираат на својата интуиција. Оттука, целта на овој труд е да го промовира користењето на емпиriskите прагматички истражувања во наставата по странски јазици и да даде

конкретен пример како научните истражувања може да обезбедат доказ за тоа што изучувачите на странскиот јазик знаат, што треба уште да научат и како да го постигнат тоа. Според тоа, со овој труд сакаме: 1. да ја нагласиме потребата од проширување на научните истражувања во сите сфери на учењето на странските јазици во нашата земја; 2. да покажеме дека научните истражувања имаат практична примена; 3. да дадеме пример како научните истражувања може да се инкорпорираат во наставата по странски јазици; и 4. да ги мотивираме наставниците да ги користат научните истражувања, па и самите да се занимаваат со истражување. Во еден од претходните наши трудови ја дискутираме употребата на резултатите на емпириските истражувања во прагматиката на меѓујазикот за креирање наставни планови. Во овој труд покажуваме како вака креираните програми може да се користат за составување лекции за совладување на откриените проблеми во областа на прагматиката. Прво, ги претставуваме резултатите од емпириските истражувања за развојот на прагматичката компетенција кај изучувачите на странски јазици добиени при реализацијата на проектот „Улогата на експлицитните инструкции за развивање прагматичка компетенција при учењето англиски и германски како странски јазици“ кој се одвива на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, Република Македонија. По издвојувањето на оние форми за кои се потребни дополнителни активности, ги презентираме е-модулите кои ги составивме со цел да овозможат надминување на овие проблеми. На крај, ги презентираме идните активности на овој проект. Се надеваме дека овој труд ќе ги поттикне наставниците да го користат овој приод во својата работа, што од своја страна ќе придонесе за развивање на комуникациските вештини на нивните студенти во јазикот и културата кои ги изучуваат.

Клучни зборови: академско истражување, проговарање, е-модули, прагматика, наставни планови

1. ВОВЕД

Развојот на глобализацијата во современиот свет доведе до зголемена комуникација меѓу луѓето од различни култури. Тоа ја поттикна потребаа за плански развој на прагматичката компетенција кај изучувачите на странски јазици. Бројот на научни истражувања кои се занимаваат со процесот на стекнување прагматичка компетенција во вториот/странскиот јазик е сè поголем. Тие се вршат и во средини во кои овие јазици се усвојуваат на природен начин, преку изложување на јазикот, и во средини со ограничен инпут, во кои овие јазици се изучуваат како странски јазици, пред сè во училища. И покрај тоа што развојот на прагматичката компетенција во вториот/странскиот јазик се разгледува во многу истражувања и публикации од областа на меѓукултурната прагматика и прагматиката на меѓујазикот (Bardovi-Harlig, 1999; 2001; Barron, 2003; Blum-Kulka, House, & Kasper, 1989; Cohen & Ishihara, 2005; Ishihara & Cohen, 2010; Kasper & Blum-Kulka, 1993; McConachy & Hata, 2013; Trosborg, 2010; Wigglesworth & Yates, 2007 etc.), наставниците и нивните обучувачи сè уште не ѝ обрнуваат доволно внимание.

Развојот на прагматичките компетенции е дел и од ЗЕРП (Заедничката европска рамка за референтни нивоа) (Council of Europe, 2001), преку која ова прашање се внесува во наставните програми и во изборот на методологијата за предавање странски јазици. И бројот на истражувачи кои ја истражуваат и ја признаваат важноста на наставата за развојот на прагматичката компетенција денес е поголем од пред неколку години (Alcón & Martínez-Flor, 2008; Ishihara, 2011; LoCastro, 2012). Сите тие сметаат дека составувачите на наставните програми треба да ги земаат во предвид резултатите на овие емпириски истражувања за да можат да донесат соодветни одлуки за тоа што ќе предаваат и како ќе предаваат. Овој труд има за цел да даде свој придонес кон овој тренд на поврзување на емпириските прагматички истражувања и составувањето наставни програми.

И покрај тоа што постои општа согласност дека прагматиката треба да биде вклучена во наставата по странски јазици, следните прашања постојано се наметнуваат: 1. Кои прагматички карактеристики треба да се предаваат? 2. Во која фаза од учењето на странскиот јазик е соодветно тие да се работат? и 3. На кој начин треба да се спроведе наставата за тие да бидат успешно усвоени? (Cohen, 2017; Roever, 2009).

Проектот опишан во овој труд беше започнат токму заради предизвиците кои ги наметнува составувањето наставни програми за учење странски јазик врз прагматичка основа. Оттука, целта на овој труд е да даде пример како емпириските истражувања на прагматиката на меѓујазикот можат да помогнат при составувањето наставни програми за учењето странски јазици. Прво, ќе го опишеме истражувањето врз основа на кое го составивме нашиот силабус. Потоа, ќе се осврнеме на резултатите добиени од истражувањето и на прагматичките карактеристики за кои беа составени лекции. На крај, ќе ги опишеме лекциите преку кои се работеа издвоените единици.

2. ОПИС НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Ова истражување се одвиваше во рамките на проектот „Улогата на експлицитните инструкции за развивање прагматичка компетенција при учењето англиски и германски како странски јазици“, спроведен на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, Република Македонија. Во првата фаза на проектот, се испитуваше прагматичката компетенција на изучувачите врз основа на нивната реализација на говорните чинови замолување, извинување и приговарање во јазикот кој го изучуваат (англиски или германски). Податоците за анализа беа собрани преку Прашалник за анализа на дискурс и игра по улоги, дополнети со интроспективно усно интервју. Целта на оваа фаза беше да се откријат оние елементи на говорните чинови со кои студентите сè уште имаа проблеми.

Информациите добиени со истражувањето во првата фаза потоа беа искористени за дизајнирање е-модули во кои се разработуваа слабостите забележани во првата фаза (Кусевска, Ивановска и Даскаловска, 2017). Е-модулите беа поставени на платформата за е-учење на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, Република Македонија. Тие се состоеја од лекции за самостојно учење. Нивната цел беше да се зголеми свесноста на студентите за формулирањето на овие говорни чинови и да им се даде можност да ги вежбаат. На студентите им беа дадени два месеца да ги поминат е-модулите и да ги направат задачите содржани во нив. Имаше по еден професор одговорен за секој од модулите кому студентите можеа да му се обратат ако имаат прашања и кој водеше сметка дека задачите се правилно изработени и поставени. Имаше два модули за англиските говорни чинови (замолување и приговарање) и еден за германските (замолување). Од нив се очекуваше да ги постигнат следните цели:

1. да ја подигнат свесноста на студентите за тоа како родените говорители на англискиот/германскиот јазик ги постигнуваат своите комуникациски цели;
2. да ја подигнат свесноста на студентите за структурата на говорните чинови кои беа во фокусот и за тоа како родените говорители ги модифицираат за да ги направат поприфатливи; и
3. да создадат услови за вежбање на употребата на овие говорни чинови во различни ситуации.

Во овој труд се осврнуваме на е-модулот за приговарање во англискиот јазик. Во истражувањето учествуваа 52 студенти од третта година на Катедрата по англиски јазик, на возраст од 19 до 24 години, на Б2 ниво. Тие учествуваа и во првата и во втората фаза на проектот. Никој од нив сè уште не бил во земја од англиско говорно подрачје. Ако се исклучи Интернетот, тие имале многу ограничени можности да го користат англискиот јазик во секојдневната комуникација надвор од средината на учење. Во продолжение на трудот, прво ќе ги опишеме јазичните карактеристики на приговарањето во англискиот јазик за кои беше заклучено дека студентите имаат проблеми, а потоа ќе се осврнем на е-модулите.

3. ЈАЗИЧНИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ВКЛУЧЕНИ ВО Е-МОДУЛОТ ЗА ПРИГОВАРАЊЕ

Истражувањето во првата фаза на проект се однесуваше на тоа како македонските изучувачи го формулираат приговарањето кога се изразуваат на англиски јазик. Нивните приговори потоа беа споредени со приговорите на родените говорители во поглед на стратегиите за приговарање, рамките на приговарањето и модификацијата на говорните чинови. Беше забележано, дека изучувачите имаат проблеми со следните јазични карактеристики:

1. Внатрешна модификација – синтаксички средства: вградување на прашањата во други изрази (*I just wanted to ask if; I was wondering if; I would like to ask*); модалност: користење на минатото време, хипотетички конструкции и користење на модалните глаголи (*I thought; I wanted to talk to you; I think there may have been a mistake on my grade; I think there might be a mistake*); и користење на негативни конструкции од типот *I'm not sure why I got this grade*.

2. Внатрешна модификација – лексички средства: модални прилози: *perhaps, maybe, possibly* (*Do you think you could possibly turn down the volume a bit? Hey, I have this huge test tomorrow I'm trying to study for. Could you maybe keep it down?*); средства за намалување: *a little bit, a bit, a little, a second, not very much, just, simply, only* (*I just wanted to ask if you could be less noisy; Hey can you please keep it down a little I'm really trying to study for a test tomorrow*); средства за изразување непрецизност: *kind of, sort of, somehow, in a way* (*You're kind of too noisy; Would you mind turning the music down and keeping it somewhat quiet?*); глаголи за изразување знаење и несигурност: *I don't think, Do you think, I (don't) feel, I guess, I suppose, It seems, I don't know, I mean, try* (*Do you guys think you could keep it down a bit. I don't think it's fair for you to cut in. I feel like I deserve a better grade*); маркери за намалување на растојанието и изразување солидарност: *I know/ understand; do you know/ understand; okay?; guys* (*Do you guys think you could keep it down a bit?*).

3. Надворешна модификација: thanking, apologizing, giving praise, complimenting, request for repair, grounders (*Thanks for picking me up, but I'm really gonna be late. I live next door. Can you please try to keep the noise down. Not to be rude, but I've been here for an hour and the end of the line is back there.*)

4. Должина на исказите

4. ОПИС НА Е-MОДУЛОТ ЗА ПРИГОВАРАЊЕ

Е-модулот за приговарање се состоеше од четири лекции: Воведна лекција (Кус вовед во прагматика), Лекција 1 (Вовед во говорниот чин на приговарање), Лекција 2 (Обликување на приговарањето) и Дополнителни задачи (Како да ги направите вашите приговори поприфатливи). Овие лекции содржеа активности за подигнување на свесноста на изучувачите за прагматичките значења на посебните јазични средства кои родените говорители ги користат при формулирање на своите приговори и практични вежби кои им овозможуваат на изучувачите да ги применат добиените информации.

Во Воведната лекција, прагматиката се дефинира како научно поле кое проучува како говорителите го креираат значењето за остварување на своите комуникациски цели. Тие може да им даваат различни значења на јазичните изрази, а соговорниците треба соодветно да ги интерпретираат овие значања за да може комуникацијата да се одвива без проблеми. Дефинирани се говорните чинови како и другите основни прагматички термини, како учтивост, општествено растојание, ублажување и сл. Дадени се објаснувања како овие феномени се поврзуваат со говорните чинови и како односот меѓу говорителите, итноста на ситуацијата, тежината на наметнувањето и сериозноста на прекршокот влијаат врз изборот на јазичните средства при формулирањето на приговорите. Учтивоста се разгледува преку културните вредности и се прави споредба на македонската и англосаксонската култура. Активностите вклучуваат идентификација на значењето, идентификација на говорните чинови, конверзациска анализа и анализа на ситуациите, составување дијалози, и споредба на разговори од различни култури.

Лекција 1 подетално се осврнува на приговарањето како говорен чин. Дадени се неколку интернет сајтови на кои се дадени совети во врска со формулирање на приговорите.

1. *How to complain without sounding like a jerk* (Како да приговарате, а да не звучите непредвидливо) <https://youtu.be/9X0ZKxYOTVE>;

2. *Complaining and disagreeing politely and effectively—negatives+mild adjectives* (Учтиво и ефикасно приговарање и несогласување –негација+придавка со ублажено значење) <https://youtu.be/y5lm91xPeuo>;

3. *YouTube Complaints* (Приговори на Јутјуб) https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=bTPNAF2wsiA;

4. *Translating Your Complaints into Requests for Action* (Претварање на приговорите во замолување) <http://www.newconversations.net/communication-skills-workbook/from-complaints-to-requests/>.

Задачите кои изучувачите треба да ги направат во врска со овие сајтови се од типот на фаќање белешки, забележување на разликите и преобликување на приговорите.

Целта на Лекција 2 беше да ја подигне свесноста на изучувачите за структурата на говорниот чин на приговарање и да го насочи нивното внимание кон следното: 1. граматичките форми преку кои приговорите се остваруваат (асертивни изјави, прашања и барања) и ефектот кој се постигнува со нив во комуникацијата; 2. како да не се става вината единствено на соговорникот и како да се формулира приворот на учтив и индиректен начин; 3. како да се модифицираат приговорите (со внатрешна и надворешна модификација); и 4. колку долги треба да бидат исказите за приговарање за да бидат успешни. Активностите во овој дел се состоеја од следните компоненти:

1. подигнување на свесноста за говорниот чин на приговарање преку задачи кои од изучувачите бараа да фаќаат белешки, да анализираат дијалози, концепти и ситуации, да пишуваат заклучоци и куси есеи, и сл.;

2. метапрагматички објаснувања и тестови за социопрагматичките и прагма-лингвистичките аспекти на приговарањето, разговори за соодветноста на исказите, и сл.;

3. вежби со замена на едни јазични средства со други, реформулација, пополнување;

4. самостојни вежби за формулирање приговори во различни ситуации.

Целта на Воведната лекција, Лекција 1 и Лекција 2 беше да се подигне свесноста на изучувачите за принципите на комуникација и за структурата на приговорите во усната комуникација. Следните норми беа нагласени:

1. Секој говорен чин, вклучувајќи го и чинот на приговарање, се остварува во услови специфични за култураат на дадениот јазик. Неговото формулирање зависи од тоа како во тоа општество се гледа на дадениот прекршок: на пример, во САД одењето преку ред се смета за голем прекршок додека во Македонија тоа е секојдневна појава.

2. Формулирањето на приговорите зависи од возраста, полот и општествениот статус на соговорниците како и од односот меѓу нив. Важна е и тежината на прекршокот. Ако не се соодветно формулирани приговорите може да ги нарушат односите меѓу луѓето.

3. Приговорите треба да се однесуваат на конкретната ситуација и да бидат ефикасни. Говорителите обично отворено го изнесуваат своето негодување, без употреба на завиени и нејасни форми.

4. Во англискиот јазик преовладува негативната учтивост која често бара од приговарачите да ги ублажуваат своите приговори, формулирајќи ги во вид на прашања или барања или со примена на внатрешна или надворешна модификација. Исто така, се препорачува фокусот да не се става врз соговорникот, со што вината директно би се ставила врз него. Но ако говорителите сметаат дека е потребно, тие може и да ги засилат приговорите.

5. Приговорите не треба да бидат реализирани со многу долги искази: треба да се каже она што е неопходно, ни помалку, ни повеќе. Тие не треба да бидат долга низа на зборови бидејќи така може да западне во непотребно критикување и обвинување и непотребно да ги заостриме односите.

Дополнителните задачи содржеа практични вежби чија цел беше да ги заокружат сите аспекти претходно наведени како и да создадат можности за повеќе вежбање. Овие активности содржеа анализа на конверзации и споредби, реформулирање на приговорите, правење листи и правење дијалози.

5. ЗАКЛУЧОК

Целта на овој труд е да го промовира користењето на емпириските прагматички истражувања во наставата по странски јазици и да даде конкретен пример како научните истражувања може да обезбедат доказ за тоа што изучувачите на странскиот јазик знаат, што треба уште да научат и како да го постигнат тоа. Според тоа, со овој труд сакаме: 1. да ја нагласиме потребата од проширување на научните истражувања во сите сфери на учењето на странските јазици во нашата земја; 2. да покажеме дека научните истражувања имаат практична примена; 3. да дадеме пример како научните истражувања може да се инкорпорираат во наставата по странски јазици; и 4. да ги мотивираме наставниците да ги користат научните истражувања, па и самите да се занимаваат со истражување. Во овој труд покажуваме како вака креираните програми може да се користат за составување е-модули за совладување на откриените проблеми во областа на прагматиката. Се надеваме дека овој труд ќе ги поттикне наставниците да го користат овој приод во својата работа, што од своја страна ќе придонесе за развивање на комуникациските вештини на нивните студенти во јазикот и културата кои ги изучуваат.

Во својата работа на модулите, изучувачите изработија неколку типа на задачи: кус есеј за формулирање на приговарањето, конкретни вежби непосредно по разгледувањето на инструкциите и информациите и Прашалник за пополнување на дискурс, три недели по завршувањето на лекциите. Целта на есејот е да видиме дали изучувачите станале свесни за презентираниот аспект на приговарањето. Конкретните вежби непосредно по инструкциите би требало да ни покажат дали експлицитните инструкции им помагаат на изучувачите да ги забележат и да ги применат карактеристиките кои се во фокусот. Со крајниот Прашалник ќе испитаме дали информациите со кои се стекнале изучувачите се задржуваат во нивната меморија на подолг период. Резултатите од овие активности ќе бидат претставени во некоја друга прилика.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Alcón, E. S., & Martínez-Flor, A. (2008). *Investigating Pragmatics in Foreign Language Learning, Teaching and Testing*. Bristol/Buffalo/Toronto: Multilingual Matters.
- [2] Bardovi-Harlig, K. (1999). Exploring the interlanguage of interlanguage pragmatics: A research agenda for acquisitional pragmatics. *Language Learning* 49, 677-713.
- [3] Barron, A. (2003). *Acquisition in interlanguage pragmatics*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- [4] Blum-Kulka, S., House, J., & Kasper, G. (1989). *Cross-cultural pragmatics: requests and apologies*. Norwood: Ablex Publishing Corporation.
- [5] Cohen, A. D. (2017). Teaching and learning second language pragmatics. Bo E. Hinkel, *Handbook of research in second language teaching and learning*, Vol. 3 (срп. 428-452). New York: Routledge.
- [6] Cohen, A. D., & Ishihara, N. (2005). Strategies for learning and performing L2 speech acts. *Intercultural Pragmatics* 2 (3), 275-301.
- [7] Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.

- [8] Ishihara, N. (2011). Co-Constructing Pragmatic Awareness: Instructional Pragmatics in EFL Teacher Development in Japan. *TESL-EJ* 15 (2).
- [9] Ishihara, N., & Cohen, A. (2010). *Teaching and learning pragmatics: Where language and culture meet*. London: Longman.
- [10] Kasper, G., & Blum-Kulka, S. (1993). *Interlanguage pragmatics*. New York, Oxford: Oxford University Press.
- [11] Kusevska, M., Ivanovska, B., & Daskalovska, N. (2017). Pragmaticka kompetencija kaj makedonskite izucuvaci na angliskiot i na germanskiot jazik (Pragmatic competence of Macedonian learners of English and German). Shtip: Goce Delchev University-Shtip
- [12] LoCastro, V. (2012). *Pragmatics for language educators. A Sociolinguistic perspective*. New York, NY: Routledge.
- [13] McConachy, T., & Hata, K. (2013). Addressing textbook representations of pragmatics and culture. *ELT Journal* 67 (3), 294-301.
- [14] Roever, C. (2009). Teaching and testing pragmatics. Bo M. H. Long, & C. J. Doughty, *The handbook of language teaching* (crp. 560-577). Chichester, UK: Blackwell Publishing Ltd.
- [15] Trosborg, A. (2010). *Pragmatics across languages and cultures*. Berlin, New York: Walter de Gruyter GmbH & Co. KG.
- [16] Wigglesworth, G., & Yates, L. (2007). Mitigating difficult requests in the workplace: What learners and teachers need to know. *TESOL Quarterly* 41, 791-803.

Websites

- [17] How to complain without sounding like a jerk. Retrieved from: <https://youtu.be/9X0ZKxYOTVE>;
- [18] Complaining and disagreeing politely and effectively–negatives+mild adjectives. Retrieved from: <https://youtu.be/y5lm91xPeuo>;
- [19] YouTube Complaints. Retrived from: https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=bTPNAF2wsiA;
- [20] Translating Your Complaints into Requests for Action. Retrieved from: <http://www.newconversations.net/communication-skills-workbook/from-complaints-to-requests/>